

De Geest van Waarheid (1 Petrus 3,15-18; Johannes 14,15-21; 6^e zondag van Pasen; 21 mei 2017)
Theo Brock

Onze samenleving lijkt in sommige opzichten op de wereld in de tijd van de apostelen. Deelgenoot zijn van een christelijke geloofsgemeenschap was toen en is nu geen vanzelfsprekendheid. Zo las ik deze week in de krant dat het vertrouwen van Nederlanders in politieke en maatschappelijke instellingen licht is toegenomen, maar helaas geldt dat nog niet voor de kerk. Alleen de pers kan nog op minder waardering rekenen van de gemiddelde Nederlander. De seksuele schandalen en het vermeende gebrek aan democratische besluitvorming binnen de Katholieke kerk zijn daar wellicht debet aan. Gelukkig kan paus Franciscus op veel waardering rekenen bij gelovigen en niet gelovigen. Feit blijft dat belijdende christenen een minderheid dreigen te worden in Nederland.

De brief van Petrus, de eerste lezing van vandaag, was gericht aan een jonge christengemeenschap, die een minderheid vormde in de samenleving waarvan ze deel uitmaakte. Via die brief kregen ze advies over de omgang met andersdenkenden in hun woonomgeving. Petrus schreef zijn brief niet voor niets. Hij was bezorgd voor zijn geloofsgenoten. Van godsdienstvrijheid was in de tijd van Petrus geen sprake. De leer van Jezus - opkomen voor alle verdrukten, slavernij afkeuren en liefde prediken - was een bedreiging voor de heersende politieke orde. Petrus voorzag dat christenen om hun geloof vervolgd zouden worden. Ook nu in 2017 zijn er gebieden in de wereld, o.a. in sommige landen die ten prooi gevallen zijn aan denkbeelden van IS, waar christenen niet veilig kunnen leven. Deze situatie is gelukkig niet met die van ons te vergelijken. Wij kennen vrijheid van godsdienst en ons wordt door de overheid niets in de weg gelegd, mits de vrijheid van anderen gerespecteerd en de democratie niet in gevaar gebracht wordt. Dat neemt niet weg dat onze samenleving steeds meer atheïsten telt. Ook is het zo dat velen die religie nog niet afgeschreven hebben, hun geloof niet in een gemeenschap maar individueel wensen te beleven, terwijl een wezenlijk kenmerk van christendom juist gemeenschap is. Een christen kun je niet in je eentje zijn. We leven in een maatschappij waarin individuele vrijheid en individuele beleving klaarblijkelijk meer wordt gewaardeerd dan gemeenschapszin. Meer dan ooit tijdens het honderdjarige bestaan van onze Antonius van Padua, worden we daarom uitgedaagd om uit te leggen wat ons bezielt om lid van deze geloofsgemeenschap te zijn.

Wat kan nu het advies van Petrus "*Weest altijd bereid tot verantwoording..... Maar verdedigt u met zachtmoedigheid en gepaste eerbied.*" voor ons betekenen? Ik denk dat Petrus ook ons aanmoedigt om met gepaste bescheidenheid, maar wel zelfbewust, te laten zien wat ons bindt en waar we voor staan. Verantwoording afleggen kan met woorden, maar beter is het als het met daden gepaard gaat. We verdedigen ons met zachtmoedigheid als we anderen kunnen laten zien dat we binnen onze geloofsgemeenschap verscheidenheid en twijfel serieus nemen, maar ons wel gesteund en gestimuleerd weten door elkaar, en met elkaar, inspiratie vinden in de levenslessen van Jezus. We verdedigen ons met gepaste eerbied als we bereid zijn de vinger te leggen op de zere plekken van het instituut kerk, en waarachtige kritiek van mensen binnen en buiten onze kring serieus nemen. We moeten dan wel bereid zijn ten goede te veranderen. We verdedigen ons met zachtmoedigheid als we durven erkennen dat mensen die zich geen christen noemen, die een andere godsdienst aanhangen of niet in een god geloven, ook in staat zijn om op ethisch en moreel vlak veel goeds te presteren. Geen enkele reden dus om ons als christen superieur te voelen en anderen bij onze activiteiten uit te sluiten. We verdedigen ons met gepaste eerbied als we uitdragen dat onze zoektocht naar zingeving en verbondenheid een voedingsbodem vindt in de christelijke traditie aan ons doorgegeven en die levend wordt gehouden in onze geloofsgemeenschap, en ons als vrije individuen helpt om antwoorden te vinden op wezenlijke levensvragen. We verdedigen ons met zachtmoedigheid als we uitdragen dat we het als een belangrijke taak beschouwen de gemeenschap mee op te bouwen, in stand te houden en daar waar mogelijk te herstellen.

Dat is geen gemakkelijke opgave. Wel is het terecht om met enige trots op te merken dat wij als Antonius van Padua geloofsgemeenschap aan de weg proberen te timmeren; bezie de talrijke activiteiten in dit jubileumjaar. Bedenk hierbij ook het missie-statement van onze

geloofsgemeenschap. We willen een huis van God, van de buurt, van vrede en verbondenheid zijn, waarin we zelf als levende stenen fungeren. De opgave om geïnspireerd te leven als individu en gemeenschapsmens, om bekommerd te zijn voor het geheel en attent te zijn voor het individu, verdient natuurlijk blijvend onze aandacht, ook na ons jubileumjaar. Daarbij kunnen we alle hulp en zegen van boven gebruiken. Dat brengt mij bij de evangelielezing van vandaag.

Pasen is voorbij, het is de zondag voor hemelvaart en we zijn al op weg naar Pinksteren. De heilige Geest klopt al aan de deur. De evangelietekst van vandaag is een fragment uit de afscheidsrede van Jezus. We zitten als het ware weer bij het Laatste Avondmaal. Het is de laatste keer dat de leerlingen met Jezus samenzitten. Hoe zal het verder gaan zonder Jezus? Hoe de draad straks op te pakken in afwezigheid van hun grote voorbeeld, van de persoon die hen kracht en moed heeft gegeven? Daarover verhaalt de evangelist Johannes in de afscheidsrede van Jezus. Om in het voetspoor van Jezus verder te kunnen leven, hebben zijn volgelingen steun, bemoediging en begeesting nodig. Daarom horen we Jezus zeggen: *ik laat jullie niet verweesd achter, je zal hulp en kracht krijgen.* We horen Jezus ook zeggen: *'Als gij Mij liefhebt, zult ge mijn geboden onderhouden. Dan zal mijn Vaderu een andere Helper geven.....: de Geest van waarheid.'*

'Als gij Mij liefhebt, zult ge mijn geboden onderhouden'. We moeten dit niet verkeerd interpreteren. Echte liefde laat zich niet commanderen, laat zich niet vangen in voorschriften en reglementen. Bedoeld wordt dat Jezus lief hebben allereerst inhoudt zijn levenslessen ter harte te nemen. Hierbij valt te denken aan wat Jezus heeft gezegd in de Bergrede en hoe hij heeft geleefd in omgang met medemensen. Jezus ging weldoende rond. Hij nam het op voor zieken, armen, zondaars en mensen aan de rand van de samenleving. Schriftgeleerden wijst Hij erop dat er regels zijn voor het welzijn van mensen, en mensen niet voor het star opvolgen van regels. Jezus wijst niemand af. Hij gaat eten met zondaars en tollenaars, net zo goed als met farizeeërs. De fundamentele leefregel van Jezus is elkaar lief te hebben door elkaar te helpen en te respecteren. Wie een medemens echt bemint, wie de mens zonder bijgedachten of tactische bedenkingen aandacht geeft, die handelt altijd liefdevol in de Geest van Jezus en zijn Vader.

Het ontwapenende van deze leefregel is het inzicht dat een liefdevolle omgang met elkaar voor iedereen onder handbereik ligt. Daar bestaan talrijke gebaren en uitingen voor. Een opbouwend woord, een helpende hand, het vullen van een krat voor een voedselbank, een troostende omhelzing, een begripvolle blik, plezier maken zonder iemand uit te sluiten, de ander respecteren, elkaar vergeven, bij meningsverschillen naar elkaar luisteren en eerlijk zijn. Welbeschouwd is die Helper uit het evangelie, die Geest van waarheid, de geestdrift van de Blijde Boodschap die zich in ons wil nestelen. Het is de Geest van liefde, de spirituele kracht die wijsheid, geduld en inlevingsvermogen combineert met volharding en trouw aan die Blijde Boodschap.

Tot slot : in ons gewone taalgebruik komt het woord 'geest' in veel uitdrukkingen voor. Zo noemen we iets geestdodend als alle creativiteit eruit is. We vinden iets geestverruimend als we ergens inspiratie uit halen. We spreken over geestelijk voedsel als onze zoektocht naar zingeving gestild wordt. Als we de tegenwoordigheid van geest hebben, weten we in moeilijke situaties meteen wat we moeten doen. Deze uitdrukkingen zitten in de buurt van wat het evangelie van deze zondag ons wil duidelijk maken. De evangelist Johannes stelt ons gerust. Hij drukt ons op het hart open te staan voor het mysterie van God, die in wezen de Geest van liefde is. Johannes vraagt ons te vertrouwen op de kracht van liefde die in ons leeft, te geloven in de tegenwoordigheid van die Geest die inspiratie brengt.

Die Geest dat is het beste in jezelf, delf het op en ga ermee aan het werk. Dat kan als individu en ook in verbondenheid met deze geloofsgemeenschap.